

DEN NORSKE KIRKE

Fredrikstad kirkelige fellesråd

Møteinnkalling **Kirkelig fellesråd**

Møtested: Fredrikstad domkirke, Kirkekjelleren
Tidspunkt: 21.10.2020 kl. 18.00 - 19.30

Eventuelle forfall meldes til Jo Edvardsen, telefon 69 95 98 21, e-post joedva@fredrikstad.kirken.no

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Vi legger opp til et kortere fellesrådsmøte 21. oktober, og inviterer medlemmene til å overvære kveldens konsert kl 19:30 Fredrikstad Domkirke i regi av Egil Hovland-festivalen; korkonsert med Borg Vokal og gjestekoret Neon Vokal. Urfremføring av Børlis dikt «Sette grime på natta» av Lansing McLoskey. Dirigent: Ingrid Danbolt

Fredrikstad, 7. oktober 2020

Harald Peter Stette,
leder

Kirkelig fellesråds møte 21.10.2020

Sakliste

- PS 23/20 Godkjenning av protokoll fra møte i fellesrådet 9. september 2020
- PS 24/20 Navnet minnelund Kråkerøy kirkegård, forslag til utforming
- PS 25/20 Møteplan for fellesrådet 2021
- PS 26/20 Statusrapport per 2. tertial 2020
- PS 27/20 Orienteringer til fellesrådet 21.10.2020

FREDRIKSTAD KIRKELIGE FELLESRÅD

Saksnr.: 2019/19497
Dokumentnr.: 18
Løpenr.: 216364/2020
Klassering: 012.2
Saksbehandler: Jo Edvardsen

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kirkelig fellesråd	21.10.2020	23/20

Godkjenning av protokoll fra møte i fellesrådet 9. september 2020

Kirkevergens innstilling

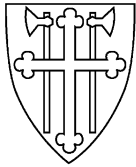
Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Protokoll fra møte i fellesrådet 9. september 2020 godkjennes.

Fredrikstad, 07.10.2020

Vedlegg

- 1 Protokoll fra møte i fellesrådet 9. september 2020

DEN NORSKE KIRKE

Fredrikstad kirkelige fellestråd

Møteprotokoll Kirkelig fellestråd

Møtedato: 09.09.2020,
Tidspunkt: fra kl. 18.00 til kl. 20.30
Møtested: Gressvik menighetscenter
Fra – til saksnr.: 19/20 – 22/20

Frammøteliste:

Helge Kolstad	Borge
Jan Henrik Lund	Domkirken (til stede fra sak 20/20)
Kate Hoel	Gamle Glemmen
Harald Peter Stette	Glemmen
Tom Odvar Olsen	Gressvik
Anne Brun Andersen	Kråkerøy
Svein Andersen	Onsøy
Marit Synøve Granlund	Rolvsvøy
Pål Egil Nordli	Torsnes
Marianne Friise Antonsen	Østre Fredrikstad (til stede fra sak 20/20)
Paul Kristian Steiro	Stedfortreder for domprosten
Hans Ingvald Røed	Kommunens representant

Forfall:

Kjell Seth Rennesund	Kråkerøy
Ingunn Marthinsen Skaarberg	Domkirken
Kari Mangrud Alvsvåg	Domprost

Antall stemmeberettigede fremmøtte 12 av 12.

Møtende fra administrasjonen:

Kirkeverge Gisle Kavli, ass. kirkeverge Jo Edvardsen, økonomisjef Karine Nordbø, bygningsjef Heine Langsholt, gravlundssjef Bjørn-Thore Amundsen, personalsjef Aslaug Lindstad.

.....
Harald Peter Stette, leder

.....
Kate Hoel, nestleder

Hovedutskrift er sendt til

Fellestrådets medlemmer og varamedlemmer
Menighetsrådene
Tillitsvalgte

Kirkelig fellesråds møte 09.09.2020

Sakliste

- PS 19/20 Godkjenning av protokoll fra møte i fellesrådet 17. juni 2020
- PS 20/20 Mål- og strategiplan for kirken i Fredrikstad
- PS 21/20 Videreføring av Egil Hovland-akademiet– godkjenning av revidert samarbeidsavtale og opprettelse av en fast sanglærerstilling 20%
- PS 22/20 Orienteringer til fellesrådet 09.09.2020

PS 19/20 Godkjenning av protokoll fra møte i fellesrådet 17. juni 2020

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Protokoll fra møte i fellesrådet 17. juni 2020 godkjennes.

Fredrikstad, 26.08.2020

Kirkelig fellesråds behandling 09.09.2020:

Enstemmig vedtatt som innstillingen.

Kirkelig fellesråds vedtak 09.09.2020:

Protokoll fra møte i fellesrådet 17. juni 2020 godkjennes.

PS 20/20 Mål- og strategiplan for kirken i Fredrikstad

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Det framlagte utkastet til mål- og strategiplan, justert etter samtalen i møtet 9. september, brukes som grunnlag for videre arbeid med plandokumentet.
2. Fellesrådet ber kirkevergen om å legge til rette for at menighetsrådene og de ansatte kan gi innspill til mål- og strategiplanen.
3. Fellesrådet ber om å få saken om mål- og strategiplan til vedtak i møtet 9. desember 2020.

Fredrikstad, 26.08.2020

Kirkelig fellesråds behandling 09.09.2020:

Leder fremmet forslag til nytt punkt 3:

Dokument fra Helge Kolstad, representant fra Borge menighet, legges ved saken.

Innstillingen med tilleggspunktet ble enstemmig vedtatt.

Kirkelig fellesråds vedtak 09.09.2020:

1. Det framlagte utkastet til mål- og strategiplan, justert etter samtalen i møtet 9. september, brukes som grunnlag for videre arbeid med plandokumentet.

2. Fellesrådet ber kirkevergen om å legge til rette for at menighetsrådene og de ansatte kan gi innspill til mål- og strategiplanen.
3. Dokument fra Helge Kolstad, representant fra Borge menighet, legges ved saken.
4. Fellesrådet ber om å få saken om mål- og strategiplan til vedtak i møtet 9. desember 2020.

PS 21/20 Videreføring av Egil Hovland-akademiet– godkjenning av revidert samarbeidsavtale og opprettelse av en fast sanglærerstilling 20%

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Fredrikstad kirkelige fellesråd vedtar å videreføre Egil Hovland-akademiet som en fast aktivitet fra 2021.
2. Fredrikstad kirkelige fellesråd godkjenner det fremlagte forslaget til revidert avtale mellom Fredrikstad kirkelige fellesråd og Kulturskolen i Fredrikstad.
3. Det opprettes en fast 20% sanglærerstilling i akademiet fra 01.01.2021.

Fredrikstad, 26.08.2020

Kirkelig fellesråds behandling 09.09.2020:

Enstemmig vedtatt som innstillingen.

Kirkelig fellesråds vedtak 09.09.2020:

1. Fredrikstad kirkelige fellesråd vedtar å videreføre Egil Hovland-akademiet som en fast aktivitet fra 2021.
2. Fredrikstad kirkelige fellesråd godkjenner det fremlagte forslaget til revidert avtale mellom Fredrikstad kirkelige fellesråd og Kulturskolen i Fredrikstad.
3. Det opprettes en fast 20% sanglærerstilling i akademiet fra 01.01.2021.

PS 22/20 Orienteringer til fellesrådet 09.09.2020

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Fellesrådet tar orienteringene til etterretning.

Fredrikstad, 26.08.2020

Kirkelig fellesråds behandling 09.09.2020:

Enstemmig vedtatt som innstillingen.

Kirkelig fellesråds vedtak 09.09.2020:

Fellesrådet tar orienteringene til etterretning.

FREDRIKSTAD KIRKELIGE FELLESRÅD

Saksnr.: 2020/5792
Dokumentnr.: 16
Løpenr.: 215263/2020
Klassering: 519
Saksbehandler: Bjørn-Thore Amundsen

Møtebok

Behandlet av Kirkelig fellesråd	Møtedato 21.10.2020	Utvalgssaksnr. 24/20
------------------------------------	------------------------	-------------------------

Navnet minnelund Kråkerøy kirkegård, forslag til utforming

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler Fredrikstad kirkelige fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Fellesrådet ber administrasjonen å jobbe videre med det fremlagte forslag til utforming av navnet minnelund på Kråkerøy kirkegård
2. Endelig plan legges frem for fellesrådet til vedtak i møtet 9. desember 2020.

Fredrikstad, 06.10.2020

Vedlegg

- 1 Utkast til utforming av minnelunden, Kråkerøy gravlund

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Korrespondanse med berørte festere
Tilbakemelding fra fylkeskommunen
Tilbakemelding fra kommunen

Saksopplysninger

Saken med navnet minnelund på Kråkerøy kirkegård har vært en betent sak siden arbeidet med å dele over steinen som er tiltenkt å være monumentet ble gjennomført den 6. mars i år. Det kom sterke protester fra festerne til de to nærmeste gravstedene. Fellesrådet er i to omganger blitt orientert om saken, men den har av ulike årsaker blitt liggende frem til nå i høst før den har blitt tatt tak i for å finne en farbar vei og løsning.

Det er innhentet uttalelse fra fylkeskonservator som konkluderer med at det ikke er spesielle vernehensyn knyttet til steinen. Det er også innhentet uttalelse fra Fredrikstad kommune der de konkluderer med at tiltaket som er gjort ikke er søknadspiktig etter plan- og bygningsloven.

Dette betyr at vi ikke har utført ulovlig tiltak i forhold til overordnede myndigheter. Allikevel må vi innse at det er gjort feil i forhold til saksbehandling for etablering av navnet minnelund. Planene for utforming av minnelunden skulle vært gjennomført med utredning og informasjon til berørte parter, vedtatt i fellesrådet og godkjent av bispedømmerådet før tiltak ble iverksatt.

Mulige løsninger og veivalg

I arbeidet med å finne en farbar vei ut av uføret har vi valgt å arbeide etter to linjer. Den ene linjen har vært å utrede muligheten for å feste den avsagde biten på plass igjen. Den andre linja har vært å gå videre med planene om en navnet minnelund på kirkegården.

I arbeidet med å utrede muligheten for å feste den avsagde delen tilbake på plass igjen har vi innhentet en beskrivelse og et tilbud på jobben fra et fjellsikringsfirma. Steinen vil måtte festes med gjennomgående bolter som skrur fast i fronten. Dette medfører at det vil bli synlige og skjemmende festepunkter som ikke er mulig å skjule. Skjøten mellom hovedsteinen og den avsagde delen vil også bli synlig.

Den andre linja vi har fulgt har vært å gå videre med det som var den opprinnelige planen, nemlig å etablere en navnet minnelund på kirkegården på Kråkerøy. Vi har engasjert Tor Lindrupsen til å komme med et forslag til hvordan minnelunden kan utformes. Hans forslag er å benytte den avsagde delen som monument og reise den på høykant ved siden av og litt nedenfor hovedsteinen. Begge flater slipes slik at mønsteret og fargen i steinen kommer tydelig frem. Den lille avsagde delen legges foran som underlag for lys og blomster. Forslaget ligger som illustrasjon og vedlegg til saken.

Det vil bli gjennomført et møte med de berørte gravfesterne og representanter for menighetsrådet før kirkevergen inviterer fellesrådet til å gjøre endelig vedtak i denne saken.

Økonomiske konsekvenser

Å montere steinen tilbake på plass har en budsjettert kostnad på ca kr 140.000,- eks mva. Budsjett for etablering av navnet minnelund slik som foreslått er ca kr 350.000,- eks mva. Det er satt av kr 300.000,- til navnet minnelund på Kråkerøy i årets budsjett. Vi vil ikke rekke å ferdigstille prosjektet før neste år og det må avsettes noe i budsjett 2021 for fullfinansiering

Ansattes medbestemmelse

Gravplassleder på Kråkerøy har deltatt gjennom hele prosessen.

Vurdering

Kirkevergen vurderer forslaget fra Lindrupsen som det beste alternativet og en meget god løsning i denne saken. Blir dette realisert kan en vanskelig og lei sak bli snudd til noe positivt for alle parter. Selve minnesteinen blir flyttet bort fra de gravene som ligger i underkant av den opprinnelige steinen og vil ikke være til sjenanse for andre gravsteder.

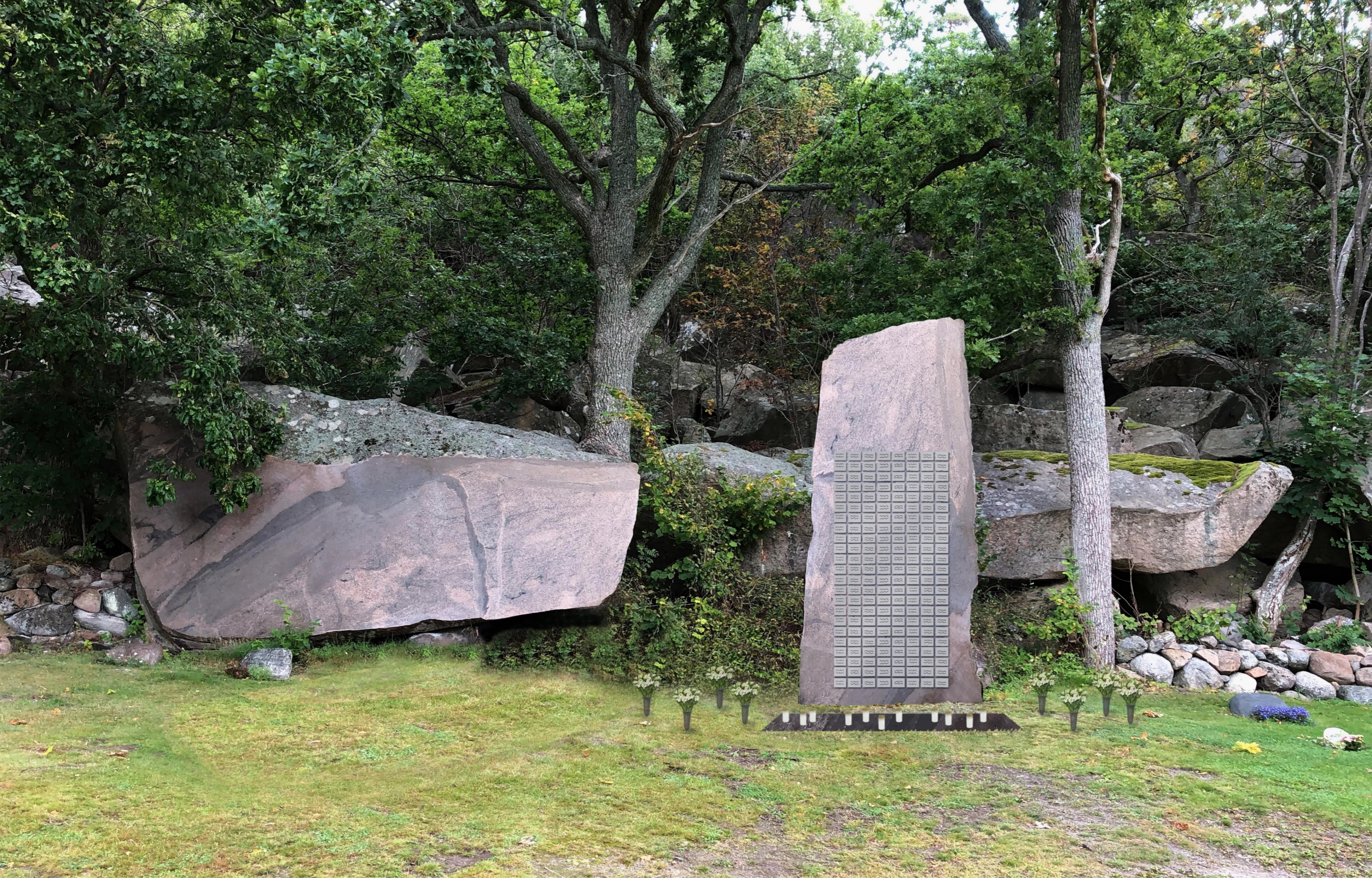
Lindrupsens forslag til plassering og utforming vil dessuten gi plass for mange gravminner og vil fremstå som en slags bauta pent plassert i forhold til landskap og øvrig kirkegård.

Utkast til utforming av minnelund, Kråkerøy gravlund. Tor Lindrupsen 2020

Jeg har tatt utgangspunkt i at en tilbakemontering av det som er sagt av vil være vanskelig både med tanke på det tekniske og hvordan resultatet vil bli. Den råsagde steinflaten virker imidlertid ganske brutal og dominerende på stedet, og utkastet forsetter at sagflatene både på hovedstein og avskjær blir slipt slik at steinfargen kommer fram. Da vil steinflaten visuelt falle mer tilbake i terrenget. Flaten vil da framstå matt, samtidig som fargen og mønsteret vil komme tydelig fram. Avskjæret er tenkt reist opp og plassert på et betongfundament og sikret med bolter i fundamentet og støttestag bak. Denne steinflaten er tenkt brukt til navneplater. En plate i mørk stein på bakkenivå forran den oppreiset steinen og er tenkt som et sted for lys og blomstervaser. På sidene i plenen kan det også plasseres blomster. En smal gruslagt sti kan føre fram til steinen med navneplater.

Navneskilt kan lages i stål/aluminium eller bronse, og dette er noe en bør se på nærmere på stedet. Med en navneplate-størrelse på 10x15cm vil en få plass til 8 rader i bredden. Hvor høyt opp en kan gå vil da bestemme hvor mange plater det blir plass til. På utkastene er øverste skilt ca 3 meter opp fra bakken: Det gir 23 rader og 184 navneskilt.

Utkast til utforming av minnelund på Kråkerøy gravlund. Variant med skilt i stål/aluminium på hele flaten. *Tor Lindrupsen 2020*

Utkast til utforming av minnelund på Kråkerøy gravlund. Variant med skilt i bronse (-hvor ikke alle er montert). Tor Lindrupsen 2020

Utkast til utforming av minnelund på Kråkerøy gravlund. Variant med sti og folk som viser størrelser. Tor Lindrupsen 2020

FREDRIKSTAD KIRKELIGE FELLESRÅD

Saksnr.: 2019/19497
Dokumentnr.: 19
Løpenr.: 216373/2020
Klassering: 012.2
Saksbehandler: Jo Edvardsen

Møtebok

Behandlet av Kirkelig fellesråd	Møtedato 21.10.2020	Utvalgssaksnr. 25/20
------------------------------------	------------------------	-------------------------

Møteplan for fellesrådet 2021

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Fellesrådet fastsetter følgende møtedatoer for 2021:
 - 20. januar
 - 28. april
 - 2. juni
 - 8. september
 - 20. oktober
 - 17. november: fellesmøte for menighetsrådene
 - 15. desember

Fredrikstad, 07.10.2020

Saksopplysninger

Kirkevergen foreslår å opprettholde rytmen med tre ordinære fellesrådsmøter i halvåret, i tillegg til det årlige fellesmøtet for menighetsrådene i høsthalvåret.

Møtetidspunkt er normalt kl 18.00 – 20.30.

Forslaget til møteplan er søkt samordnet med fristene i økonomiforskriften:

- Januar: Vedtak årsbudsjett 2021, på grunnlag av Bystyrets budsjettvedtak i desember.
- April: Regnskap og årsmelding. Frist: Innen 30.04. Kirkestatistikken er offentlig 15.03.
- Juni: Første tertialrapport
- September: Orientering om kommunedirektørens planrundskriv m/forslag til budsjetttramme, utfordringer m.m.
- Oktober: Andre tertialrapport, revidert budsjett
- November: Fellesmøte for menighetsrådene
- Desember: Vedtak årsbudsjett 2022. (Bystyre 9.12.21.) FR vedtar budsjett innen årets begynnelse eller senest en måned etter at kommunenes bevilging er kjent.

FREDRIKSTAD KIRKELIGE FELLESRÅD

Saksnr.: 2020/1754
Dokumentnr.: 2
Løpenr.: 216981/2020
Klassering: 112
Saksbehandler: Karine Nordbø

Møtebok

Behandlet av Kirkelig fellesråd	Møtedato 21.10.2020	Utvalgssaksnr. 26/20
------------------------------------	------------------------	-------------------------

Statusrapport per 2. tertial 2020

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Tertialrapporten tas til orientering

Fredrikstad, 07.10.2020

Sammendrag

Per utgangen av august viser regnskapet til Fredrikstad kirkelige fellesråd et mindreforbruk på 1,0 millioner kroner sammenlignet med periodisert budsjett. Som opplyst på forrige møte i fellesrådet er det behov for å justere periodiseringen av budsjettet ytterligere samt foreta enkelte andre justeringer i både regnskap og budsjett. Statusrapporten vil redegjøre for dette.

Foreløpig estimert årsprognose er et budsjett i balanse.

Vedlegg

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Statusrapport for 2. tertial 2020 (leveres ut i møtet)

Saksopplysninger

Økonomi

I revidert nasjonalbudsjett ble deflatoren (samlet lønns- og prisvekst) redusert fra 3,1 prosent til 1,4 prosent. Lønnsvekstanslaget er redusert fra 3,6 prosent til 1,5 prosent. Siden lønnsoppgjøret ikke er gjennomført p.t. er det stor usikkerhet i hva som vil bli det endelige resultatet.

Dersom lønnsveksten i 2020 blir lavere enn budsjettet vil det medføre innsparinger på lønnsbudsjettet.

Koronasituasjonen har ført til lavere inntekter og høyere utgifter på områder. Kirken har fått kompensert 300 000 kr til ekstra rengjørings-/hygienetiltak fra Fredrikstad kommune.

Det vises ellers til statusrapport som vil bli utdelt i møtet samt Kirkevergens orientering.

Økonomiske konsekvenser

Det vises til kommentarer under saksopplysninger, statusrapport som deles ut i møtet samt orientering i møtet.

Ansattes medbestemmelse

Ansatte vil få tertialrapporten til orientering.

Vurdering

Det vises til statusrapport som deles ut i møtet samt orientering.

FREDRIKSTAD KIRKELIGE FELLESRÅD

Saksnr.: 2019/19497
Dokumentnr.: 20
Løpenr.: 216964/2020
Klassering: 012.2
Saksbehandler: Jo Edvardsen

Møtebok

Behandlet av Kirkelig fellesråd	Møtedato 21.10.2020	Utvalgssaksnr. 27/20
------------------------------------	------------------------	-------------------------

Orienteringer til fellesrådet 21.10.2020

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Fellesrådet tar orienteringene til etterretning.

Fredrikstad, 07.10.2020

Vedlegg

- 1 Biskopens rapport etter visitas i Gressvik og Onsøy sokn 15.-20.september 2020
- 2 Ekstra vedlikehold - prioritering kirkebygg 9 sept 2020

Saksopplysninger

Kommunal representant til fellesrådet – nytt varamedlem

Fredrikstad bystyre gjorde i møte 10.09.2020, sak 98/20 følgende vedtak:

1. Søknad fra Kari Agerup (Ap) om fritak fra politisk verv som vararepresentant til Fredrikstad kirkelige fellesråd innvilges.
2. Som ny vararepresentant til Fredrikstad kirkelige fellesråd velges Maria Imrik, Lodsgaten 41 A, 1630 Gamle Fredrikstad.

Personal

Ringvoll bedriftshelsetjeneste gjennomfører nå en nettbasert arbeidsmiljøundersøkelse på oppdrag fra fellesrådet og domprosten.

Som en del av fellesrådets personalpolitikk oppdateres de lønnspolitiske retningslinjene. Saken fremmes for administrasjonsutvalget i forkant av årets lokale lønnsforhandlinger.

Per Holger Andersen har blitt tilsatt som daglig leder i 80 % i borge menighet, og har allerede tiltrådt stillingen. Tatiana Moiseeva har tiltrådt som kantor i Borge.

Stillingene som sangpedagog 20 % i Egil Hovland-akademiet og kateket 100 % i Rolvsøy menighet er utlyst.

Fellesmøte for menighetsrådene 18. november

Tema for møtet vil år være arbeidet med mål- og strategiplaner i fellesrådet og i menighetene, 100-års-jubileet for lov om menighetsråd og presentasjon av programmet 250-års-jubileet for Hans Nielsen Hauges fødsel i 2021.

Av smittevern hensyn er det i år vanskelig å gjennomføre det møte der alle medlemmene i alle menighetsrådene deltar. AU har derfor gitt tilslutning til kirkevergens forslag om å begrense antall deltakere fra hvert råd til tre, primært leder, nestleder og sokneprest, i tillegg til daglig leder.

Møtet avholdes onsdag 18. november kl 18.30 – 21.00 i Betania, Gamlebyen. Egen innkalling sendes ut i forkant.

Bispevisitas i Onsøy og Gressvik 15.-20. september

Program for visitasdagene og biskopens visitasforedrag er vedlagt. Særlige oppfølgingspunkter for fellesrådet er oppfordringene til bl.a:

- å utvikle en felles diakonal strategi for hele Fredrikstad kommune som vil gi en overordnet ramme for samarbeid med kommunen og andre aktører for å møte ulike felles utfordringer, mange av dem er felles for hele byen.

- at fellesrådet tar initiativ til å utvikle en felles kultur- og kirkemusikalsk strategi som kan bidra til å forsterke kommunens visjon om at Fredrikstad skal være en kommune som gir innbyggere og turister muligheter til å skape, leve og møte.

Sammen med oppfordringen om regelmessige treffpunkt og økt samhandling om trosopplæringen i hele Fredrikstad vil fellesrådet kunne følge opp disse utfordringene gjennom sitt mål- og strategiarbeid.

Ekstra midler til vedlikehold – revidert nasjonalbudsjett 2020 og koronatiltak

Regjeringen har bevilget ekstra midler: *«Føremålet med tilskotet er å bidra til auka aktivitet i bygg- og anleggsbransjen, og dessutan å henta inn noko av vedlikehaldsetterslepet i kommunane. Tilskotet kan òg nyttast til vedlikehald, rehabilitering og oppgradering av kyrkjebygg, dvs. kyrkjer som kommunane etter kirkeloven har eit økonomisk ansvar for.»*

Vedlagt er er behovsliste/tiltaksliste med kostnadsestimat for kirkebygg-kapell/ kirkegård med en ramme på 2,6 mill, som er godkjent av Fredrikstad kommune. De ulike tiltakene planlegges nå, med oppstart senhøst 2020/nyåret 2021. Tiltakslista kan bli justert underveis.

DEN NORSKE KIRKE

Borg biskop

Fredrikstad kirkelige fellesråd
Postboks 1405
1602 FREDRIKSTAD

Dato: 28.09.2020

Vår ref: 20/00808-10

Deres ref:

Oversendelse av biskopens rapport etter visitas i Gressvik og Onsøy sokn 15.-20.september 2020

Vedlagt følger biskopens rapport etter visitas i Gressvik og Onsøy sokn fra 15.-20.september 2020.

Takk for flotte og vel gjennomførte dager og lykke til med det viktige arbeidet i kirke og lokalsamfunn!

Med vennlig hilsen

Atle Sommerfeldt
biskop

Endre Fyllingsnes
seksjonssjef kirke og samfunn

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi til:

Ordføreren i Fredrikstad		
Kommunedirektøren i Fredrikstad		
Fredrikstad kirkelige fellesråd	Postboks 1405	1602 FREDRIKSTAD
Fredrikstad kirkeverge	Postboks 1405	1602 FREDRIKSTAD
Onsøy sokneprest Lisa Holm Johansen	Postboks 1428	1602 FREDRIKSTAD
Fylkesmannen i Oslo og Viken	Postboks 325	1502 MOSS
Onsøy og Gressvik menighet, Jan Erik Amundsen		
Gressvik sokneprest Knut Osvald Heie	Postboks 1428	1602 FREDRIKSTAD
Ertzeid		
Domprosten i Fredrikstad	Pb. 1405	1602

FREDRIKSTAD

Mottakere:

Gressvik menighetsråd

Postboks 1428

1602

FREDRIKSTAD

Onsøy menighetsråd

Postboks 1428

1602

FREDRIKSTAD

Rapport fra biskopens visitas i Gressvik og Onsøy sokn 15. - 20. september 2020

Visitasen hadde følgende innhold:

Tirsdag:

Nattverd gudstjeneste i Onsøy kirke.
Møte med staben.
Møte med barneskolerektorer i soknene, Manstad skole.
Besøk på Onsøy gård.
Samtale med ungdomsledere.
Felles møte med menighetsrådene.
Kveldsbønn, Gressvik kirke.

Onsdag

Morgenbønn i Onsøy kirke.
Besøk til Engelsviken fiskehavn.
Strandrydding på Skjæløy.
Lunsjmøte med kommunens politiske og administrative ledelse.
Møte med undervisningsutvalget.
«Åpen middag» på Gressvik menighetssenter.
«Å så vakkert»-konsert med Spiren og Rød barnegospel, Gressvik kirke.
Presentasjon av misjonsprosjekt og møte med misjonsforeningene.
Kveldsbønn, Gressvik menighetssenter.

Torsdag:

Morgenbønn i Gressvik kirke.
Møte med rektorer og elever på ungdomsskolene, Gressvik ungdomsskole.
Besøk på og orientering om Elingaard.
Omvisning på Onsøysamlingen ved Onsøy Historielag.
Møte med Frivilligsentralen.
Møte med Gressvik Handelsstand og orientering om Gressvik Torg.
Besøk på Bruket psykiatriske omsorgsboliger.
Frivillighetsfest, Gressvik menighetssenter. Biskopen bidro med kåseri.

Søndag:

Visitagudstjeneste i Gressvik kirke med påfølgende kirkekaffe med visitasforedrag i menighetssenteret.

Biskop Atle Sommerfeldt:

VISITASFOREDRAG GRESSVIK OG ONSØY SOKN

20.september 2020

ØYRIKET OG LANDBRUKSBYGDA ONSØY

«Vi vet ikke om det bodde folk i Onsøy hvert år», skriver Terje Schou i det lokalhistoriske verket om Onsøy i forhistorisk tid. Rundt år 6500 f.Kr. steg Vetaberget og Åleberget opp av havet etter at isen og vannet trakk seg tilbake, og ble yttergrensen for det øyriket som ytre Østfold bestod av. Først rundt år 4000 f.Kr. var såpass mye av dagens Onsøy blitt tørrlagt og fruktbart at det gav grunnlag for fast bosetning, åkerbruk og dyrehold. Onsøy ble omdannet til en av de beste jordbruksbygdene i Østfold i tillegg til betydningen som fiskerhavn.

Onsøynavnet kommer fra det norrøne *Odinssal*¹ som betyr «Odins hus/bygning». Ved inngangen til middelalderen² ble gudene dyrket på de rundt 50 gårdene som var etablert i Onsøy. De mange gravhaugene og helleristningene vitner om en lengsel etter å overvinne dødens skranke. Etter kristningen fant onsingene en ny forankring for sin bønn om livshjelp og håp om liv etter døden i bekjennelsen til den treenige Gud. Steinkirken ble reist og innviet rundt år 1150 på det sentrale ting- og kultstedet Kolberg midt i bygda.

Kirken ble senteret for alles religiøse, sosiale og kulturelle liv, men bidro også sammen med konge og adel til å marginalisere og utnytte alminnelige mennesker. Fra 1300-tallet hadde adelsgodsene Elin og Kjøølberg blitt sentrale i stadig voksende godskomplekser og i årene før reformasjonen var nesten 90% av jorda i Onsøy leilendingsjord, relativt likt fordelt mellom krongods, kirkegods og de privilegerte adelsgårdene³. På 1600-tallet drev Jens Bjelke begge godsene og rådde over mer enn halvparten av jorda i soknet. Han ble utnevnt til Norges kansler, og fikk skattefritak for sine store inntekter.

Bjelke levde et liv svært annerledes enn onsinger flest: Han lå i sengen hele formiddagen, og stod opp først klokken 12. Da ordnet han med saker som lå til kanslerembetet, og skrev salmer, før han inntok et bugnende kveldsmåltid ved midnatt. For at ikke livet skulle bli for ensformig, pleide kansleren å ta helt fri og var på jakt to dager i uken.

Eiendomsforholdene og levekårene på Onsøy lignet mer på Sør-Sverige og Danmark enn Smaalenene for øvrig. Som der var bøndernes selvstendighet og livsvilkår sterkt

¹ Navnet er først nedtegnet i historieskriftet *Fagrskinna* fra 1200-tallet og er sammensatt av det norrøne gudenavnet *Odin* og *sal* som betyr «hus, bygning med ett rom» og henspiller på den langstrakte hustypen som dominerte tunanleggene i eldre jernalder. *Odinssalr* ble trolig først brukt som navn på en bosetning ved Elingårdskilen, men ble etter hvert tatt i bruk som betegnelse på hele området. Tillegget *-ey* kommer trolig av påvirkning av de nærliggende øy- og områdenavnene Rolvsøy og Ullerøy.

² Rundt år 1000.

³ Schou, Terje: «Onsøys historie – bind II – Middelalderen», side 216.

begrenset av adelens privilegier. Dette begrenset utskillelsen av nye gårder, og det var flere leilendinger enn husmenn.

INDUSTRI-, HANDELS- OG BOLIGOMRÅDET GRESSVIK

Helt frem til 1800-tallet var åkerbruk, husdyrhold og fiske med tilhørende handel onsingenes livsunderhold. Da endret mye seg.

I Engelsviken og Vikene ble det på 1880-tallet etablert en omfattende fiskeforedlingsindustri med salting og hermetisering av sild. Bjellands fabrikkbygning er fortsatt en del av havna i Engelsviken. Da sagbruksprivilegiene ble opphevet i 1860, etablerte Julius Nicolai Jacobsen «Græsvik Brug». Det transformerte gårdsbruket Gressvik til et yrende industri-, handels- og boligområde, med sterk befolkningsvekst. I 1855 bodde det 183 mennesker på Gressvik, i 1875 hadde antallet økt til 1352.

«Jacobssaga» ble et begrep, og bruket tiltrakk seg arbeidsfolk fra hele distriktet. Ludvig Hansen Gjerløw fra Varteig begynte å arbeide på saga som 11-åring. I et intervju med Fredriksstad Blad i 1939 ser 85-åringen tilbake på livet som sagbruksarbeider: «Jacobssaga var Gresvik og Gresvik var Jacobssaga. Ikke noe skille her om jeg må be». Det harde arbeidet satte dype spor: «Det er gikta som huserer i bena hans så det skorter på de fysiske bevegelser som kunne ønskes. I rått og vått hadde han stampet i utearbeide så det var nok etterveer denne gikta mente han. Men ellers hadde han ikke vært syk en dag i hele sitt lange liv»⁴.

I tillegg til sagbruksdriften ble det også anlagt høvleri, oksalsyrefabrikk, papp- og papirindustri og stenhuggeri langs Gressvikfloa. Den store befolkningsveksten, trangboddhet og mer regulert arbeidstid økte behovet for sosiale, kulturelle og åndelige møteplasser som alternativ til skjenkestuene. Jacobsen bidro derfor til etablering både av skole, landhandel, musikkforeninger, bibliotek, apotek, Folkets hus, bedehus og kirke.

I dag er tradisjonene videreført både på Gressvik Torg, Manstad og Ørebekk, med boliger, handel, produksjonsbedrifter og tjenesteytende næringsvirksomhet.

KIRKEN I GRESSVIK OG ONSØY

1100-tallskirken på Kolberg tjente som helligsted for onsingene frem til 1875 da Formannskapet vedtok å rive den gamle kirken og bygge nytt for å møte befolkningens behov. Formannskapet i Onsøy understreket at «vor bygd behøver nye indretninger der svare til den nye tids behov, eller vort samfunds modernitet. Saaledes er det ogsaa med vor kirke». Samtidig erkjenner formannskapet at det fantes dem som «mente at alt det nye gik for fort». Ordfører Amund Clausen, som tilhørte de som ville pusse opp den gamle kirken, ble ikke gjenvalgt.

Så sent som i 1937 – 63 år senere – sørger en innsender i Fredriksstad Blad over at han tilhørte det siste kullet som ble konfirmert i den gamle kirken, og rivningen

⁴ Gjengitt i Møklegaard, Pål Olsen: «Gressvik slik Polly kjenner stedet», side 18-19.

fortoner seg fortsatt som «utenkelig». Allerede i 1877 stod nye Onsøy kirke ferdig på den gamle kirketomten, bygd i tegl, et vakkert og funksjonelt kirkebygg også for vår tid⁵.

Med befolkningsveksten på Gressvik reiste det seg også et krav om et eget kirkebygg for de mange som hadde bosatt seg langs elva. Brukseier Jacobsen bekostet byggingen av den nye kirken, og bruksarbeiderne samlet inn penger til alterbilde og orgel. Gressvik kirke ble vigslet av biskop Essendrop i 1884. Kirken ble på folkemunne kalt «brukskirken». Noen opplevde at forsamlingen var for preget av industriarbeidere og foretrakk å fortsette å reise til Onsøy kirke. Kirken brant i 1915, og først i 1925 stod dagens vakre kirkebygg ferdig⁶. Glassvinduet i dagens kirke reflekterer fortsatt arbeiderbefolkningens erfaringer: «Kom hit til mig alle som arbeider og er besværet, jeg vil gi eder hvile» (Matt 11,28).

En annen måte å møte behovene i det moderne samfunnet, var de fjorten bedehusene som ble bygget over hele Onsøy. I dag er det fire levende bedehus igjen, et av dem på Kjærre der jeg hadde møte med kirkens ansatte. Flere av dem som ble solgt er fortsatt gode møteplasser, som bedehuset i Gressvik sentrum der vi møtte Frivilligsentralens ledelse.

DEN NORSKE KIRKE I DAGENS GRESSVIK OG ONSØY

Den norske kirke er fortsatt lokalsamfunnets helt sentrale religiøse aktør med sterke bånd mellom kirke og lokalbefolkning i Gressvik og Onsøy sokn. I 2018 var det 11.984 medlemmer i Den norske kirke i Gressvik og Onsøy, 76,8% av hele befolkningen⁷. Det betydelig høyere enn både Fredrikstad domprosti (68,1%) og Borg bispedømme (67,1%).

Gudstjenester og kirkelige handlinger

I disse soknene er det tydelig hvordan Den norske kirke er det tidligere sokneprest Kåre Rånes betegner som en «livsløpskirke». Gudstjenester og kirkelige handlinger ved årets høydepunkter og livets store overganger og begivenheter, i sorg og glede, er sentrale ankerfester for befolkningen. I hele kirkens historie har dette vært dens kjernevirksomhet i lokalsamfunnene i Norge – også her. Den norske kirke i Borg har derfor som sitt første strategiske mål at flere deltar i og opplever gudstjenester og kirkelige handlinger som trosstyrkende og inkluderende.

Gudstjenesteoppslutningen i Gressvik og Onsøy har vist noe nedgang siden forrige visitas. Dette er en utfordring til stadig fornyelse, nytenkning og inkludering. Det var 12.375 gudstjenestedeltakere i 2019 i begge sokn, noe som er en reduksjon fra 15.107 ved forrige visitas i 2011. Det betyr at begge sokn har 0,98 gudstjenestebesøk per medlem i 2019, lavere enn gjennomsnittet for både domprostiet (1,13) og bispedømmet (1,16).

⁵ Dørum, Knut: «Onsøys historie – bind V – Tiden fra 1801 til 1905», side 144-148.

⁶ Møklegaard, Pål Olsen: «Gressvik slik Polly kjenner stedet», side 46-50 og 79-82.

⁷ Det tilsvarende tallet ved visitasen i 2011 var 12.113 (83,2%).

Gudstjenestetilbudet i Gressvik og Onsøy er bredt og mangfoldig, og i begge sokn jobber menighetsråd og stab målrettet for å prøve ut nye gudstjenestekonsepser som kan øke oppslutningen. I Onsøy feires kveldsgudstjenester tre søndager i halvåret, med fokus på rom for stillhet og refleksjon, med økende oppslutning. I Gressvik vil menighetsrådet utprøve temagudstjenester med større musikalsk variasjon og samhandling med forskjellige aktører. Kirkefelleskapet i Gressvik har åpne og regelmessige gudstjenester og synliggjør at Guds nåde og kirkens felleskap er for alle, uavhengig av funksjonsevne og de begrensninger som vi mennesker setter oss imellom. At gudstjenestelister og bedehusenes møteplaner koordineres bidrar til at man ikke konkurrerer med hverandre, men utfyller hverandres virksomhet og skaper et bredere tilbud. I begge sokn er korene aktivt med i gudstjenestefeiringen og bidrar til økt involvering og kvalitet både når det gjelder liturgi og salmesang, noe som er forbilledlig!

Det er grunnleggende for en bærekraftig gudstjenesteutvikling at kirken kjenner til og svarer på ønsker og behov i lokalsamfunnet, og frimodig samarbeider med lokale lag og foreninger i gudstjenestearbeidet. Samarbeidet med Bondelaget om høsttakkefesten i Onsøy kirke, Gressvik sokn sin friluftsgudstjeneste på Solbukta i samarbeid med NLM og samarbeidet med Røde Kors om kirkeskyss er gode eksempler på alliansebygging. Med den omfattende lag- og foreningsvirksomheten i Gressvik og Onsøy sokn er mulighetene store! Flere former for tilstedeværelse der folk ferdes bør også prøves ut. Næringslivsforeningen på Gressvik Torg uttrykte stor interesse for økt samarbeid, f.eks. når julegranen tennes, ved torgdagene gjennom året, og stor interesse for en videre samtale også om andre tiltak.

I samtalen med det store og vitale historielaget ble tiltak knyttet til hyttebefolkning og feriebesøkende løftet inn som et felles anliggende. Dette er en naturlig del av domprosten og kirkevergenes nødvendige arbeid i Fredrikstad og på Hvaler med å styrke kirkens tilstedeværelse på sommertid. Tiltak for barn og unge bør være en del av vurderingene.

Regelmessig evalueringer i stab, menighetsråd og gudstjenesteutvalg av gudstjenestenes innhold og oppslutning, vil stimulere til spennende strategiske samtaler videre.

Onsøy menighetsråd anbefales sterkt å bli med i bispedømmets ordning for **«Vår inkluderende menighet»**, slik Gressvik menighetsråd har gjort.

Nattverddeltagelsen er noe lavere i 2018 enn gjennomsnittet de siste fem årene⁸. Det betyr at forkynnelse, sjelesorg og trosopplæring må forsterke invitasjonen til å delta i nattverdens store gjestebud som gir bærekraftig tillitt til Guds nåde og gir oss livskraft og livsmot. Ikke minst må man legge til rette for å øke dåpsfølgene, konfirmantene og deres foreldres frimodighet til å motta nattverdens gave.

⁸ I Gressvik har det i gjennomsnitt vært 49 nattverdgjester per gudstjeneste i perioden 2015-2019, i Onsøy 46.

I 2019 ble det gjennomført 14 **vigsler** i Onsøy og 8 i Gressvik. Det har vært stabilt de siste fem årene⁹. Vigsler er ofte en stor økonomisk belastning for mange. Også kirken også her i Gressvik og Onsøy må kommuniserer at kirken gir mulighet til enklere vigselseremonier i kirkerommet og på egnede steder for vigsel utenfor kirkerommet som f.eks. Elingaard.

Gravferd er en sentral del av menneskers livsløp og kirkens kjerneoppdrag. I Fredrikstad ble 85% (590 av 695) av alle gravferder gjennomført ved kirkelig seremoni i 2019. Det vitner som svært høy kvalitet og troverdighet i kirkens ledsagelse av mennesker i livets tyngste stunder. Under visitasen har det i samtaler med skolene i Gressvik og Onsøy blitt uttrykt stor anerkjennelse til kirkens kompetanse på sorgbearbeiding og livsledsagelse når sorg og krise har rammet. De lovpålagte møtene med alle tros- og livssynssamfunn gjennomføres og kirken får meget gode tilbakemeldinger. Gravlundene er godt vedlikeholdt og gir en god ramme for den økte bruken av gravstedene som steder for stillhet, lystenning og refleksjon. Videreføring av åpne kirkerom med lystenning når mange besøker kirkegården må prioriteres.

Diakonens tilstedeværelse ved vannposten på kirkegården under koronatiden er forbilledlig og bør videreføres.

Undervisning: Dåp og trosopplæring

Dåpen er kirkens grunnleggende handling, er sentral i mange familier livsløp og en viktig tradisjonsbærer. Det andre strategiske målet for Den norske kirke i Borg er derfor at flere søker dåp og deltar i trosopplæringen. Kirkens undervisning består av kontinuerlige tiltak fra vugge til grav, særlige breddetiltak i henhold til trosopplæringsreformen fra 0-18 år og skole-kirke-samarbeid.

Antall **dåpshandlinger** i Gressvik og Onsøy sokn er 95 i 2019, som er noe lavere enn i 2018 men høyere enn i de foregående årene¹⁰. Dette tallet inkluderer dåp av barn som ikke sokner til Gressvik og Onsøy, men der familiene bor andre steder og på grunn av tilhørighet til Gressvik og Onsøy velger å komme tilbake og døpe barna sine her. Det er imidlertid en tydeligere reduksjon i **andelen døpte av fødte** som sokner til Gressvik og Onsøy, som i 2019 var på 41% - den laveste oppslutningen i løpet av de siste fem årene¹¹.

Dette viser at menighetsrådene fortsatt må følge utviklingen nøye, og hele tiden vurdere tiltak. Etter at lokalkirken ikke lenger mottok fødselsmeldinger høsten 2018 har man i Gressvik og Onsøy inngått et samarbeid med helsestasjonen om utdeling av dåpsbrosjyrer, og menighetsrådene har de siste årene åpnet opp for dåp på de fleste hovedgudstjenestene, noe som sikrer en nødvendig fleksibilitet. Det er viktig at menighetsrådene også i fortsettelsen benytter de dåpsressursene som er utviklet av

⁹ I Onsøy ble det gjennomsnittlig utført 15 vigsler i perioden 2015-2019, i Gressvik 10.

¹⁰ Antall dåpshandlinger samlet for begge sokn er 83 (2015), 89 (2016), 70 (2017) og 100 (2018).

¹¹ Utviklingen av andelen døpte av fødte som sokner til Gressvik og Onsøy: 67% (2015), 52% (2016), 60% (2017), 58% (2018), 41% (2019).

fellesrådet i «Aksjon dåp», og vurderer ressurser og tiltak som i løpet av neste halvår kommer til å bli lansert i bispedømmets satsning «Dåp i Borg».

Koronatiden har gitt gode erfaringer og tilbakemeldinger på egne dåpsgudstjenester utenfor hovedgudstjenesten og på andre ukedager. Samtidig som vi gjerne vil bevare dåpens tilknytning til hovedgudstjenesten, er det fullt mulig og ønskelig at kirken i tiden fremover er mer fleksible og tilpasser seg menneskenes livssituasjon og preferanser når det gjelder tidspunkt for dåp. Babysang i kirkerommet kan også være en flott ramme om en dåpsgudstjeneste.

Kirken trosopplæringsreform har som mål at alle barn som tilhører Den norske kirke i alderen 0-18 år skal få en grunnleggende erfaring i kristentroens praksis og innhold, og hjelp til livstolkning og livsmestring.

Det er varierende oppslutning på de ulike trosopplæringstiltakene, med til dels svært god oppslutning om babysang¹², Tårnagenter¹³ og konfirmasjon¹⁴. «Førsteklasses» på Solbukta har etablert seg som et populært tiltak for hele familien, og åpen middag er et viktig tilbud til småbarnsfamilier som ofte lever hektiske liv. Mellom 800 og 860 barn i Gressvik og Onsøy i alderen 0-18 år, rundt 35% av de døpte, er i kontakt med kirken gjennom ulike former for tiltak gjennom året. Men det er fortsatt plass til flere!

Møtet med Undervisningsutvalget var meget nyttig. Behovet for regelmessige faglige samlinger for undervisningsutvalgene i Fredrikstad ble uttrykt, og domprost og kirkeverge oppfordres til å legge til rette for dette.

55% av medlemmene oppgir i den siste medlemsundersøkelsen at kirkens barne- og ungdomsarbeid er viktig. Det er derfor meget bra at Menighetsrådene har tatt initiativ til å revitalisere et felles ungdomsutvalg for å styrke tilbudet til aldersgruppen etter konfirmasjonstiden, der ungdommene selv får en tydeligere rolle i å definere tilbudet. Her bør ulike ungdomsmiljøer inviteres inn til dialog, også elevrådene på skolene og lederne i fritidsklubben i soknet. I den meget inspirerende samtalen med kirkens ungdomsledere uttrykte de at mange ungdom ønsker et sted der prestasjoner, utseende og popularitet ikke bestemmer om man er regnet med eller ikke, og der trygge voksne er til stede med bekreftende oppmerksomhet.

Kirken i Gressvik og Onsøy har fått et særlig ansvar for å lede ungdomsnettverket for alle lokalkirker i Fredrikstad. Her skjer det allerede mye spennende med blant annet Lock-in, LAN, Taizeturer, ledertrening og leirer. Det bør vurderes om det er grunnlag for regelmessige møtepunkter med de frivillige kirkelige barne- og ungdomsorganisasjonene og undervisningsansatte i prostiet, for gjensidig samhandling, slik vi har etablert på bispedømmenivå.

¹² 38,6% av målgruppen i 2019, tilsvarende 17 deltakere.

¹³ 2019: 29,3% oppslutning i Gressvik, 25,4% i Onsøy, til sammen 33 deltakere.

¹⁴ Samlet for begge sokn: 73,5% (2019), 95% (2018), 76,9% (2017).

Revisjonen av trosopplæringsplanen for Onsøy og Gressvik er nå i ferd med å slutføres, og danner grunnlaget for videreutviklingen av trosopplæringsarbeidet de nærmeste årene. I fortsettelsen er det nødvendig med et tydeligere fokus på kommunikasjon som bidrag til økt oppslutning, og at det etableres en felles årlig arena der undervisningsutvalget, menighetsrådene og ansatte evaluerer årsresultatene på trosopplæringen og gjør nødvendige justeringer.

Under visitasen fikk jeg en fin orientering om lokalkirkens mangeårige **prosjekt blant gatebarn i New Dehli**. En naturlig utvikling vil være at menighetsrådene også inngår prosjektavtaler med en eller flere av **SMM-organisasjonene**, gjerne knyttet opp til det trofaste engasjementet som misjonsforeningene i Gressvik og Onsøy har drevet i en årrekke, og med innholdsfokus på trosopplæring og menighetsbygging.

Kommunikasjon er en sentral strategi for Den norske kirke i Borg, og innebærer å synliggjøre kirken i lokalsamfunnet, bygge kirkens omdømme og legge til rette for dialog med befolkningen og ulike aktører. I Gressvik og Onsøy er kirken synlig gjennom **menighetsbladet** som distribueres av mange frivillige til alle husstander i soknene. Bispedømmets siste undersøkelse viser at 8 av 10 som mottar menighetsbladet blar i det. Det gjør menighetsbladet til et helt sentralt virkemiddel i kirkens kommunikasjon med hele befolkningen og alle medlemmene.

Kirken er tilstede på **sosiale medier** som Facebook, TikTok og Snapchat. Basert på de svært gode erfaringene som ble gjort med å være digital kirke under koronatiden, er det avgjørende viktig at også lokalkirken i Gressvik og Onsøy i samhandling med menighetene i hele fellesrådsområdet prioriterer å videreføre den digitale satsningen. Tilstedeværelse på sosiale medier der ungdom lever sine liv, blir mer og mer viktig for en kirke som er sendt til verden for å være tilstede der menneskene til enhver tid befinner seg.

KIRKEN – SENDT TIL VERDEN OG LOKALSAMFUNNET

Kirken er ikke sendt til seg selv. Kirken er sendt til verden for å forkynne budskapet om Guds nåde, gi retning for og selv aktivt delta i menneskers og myndigheters arbeid for å skape gode og bærekraftige lokalsamfunn. Regjeringen har bestemt at bærekraftsmålene frem til 2030 er rammen for kommunenes samfunnsplanlegging. Bispedømmets tredje strategiske mål for Den norske kirke i Borg er at kirken er synlig i samfunnet, oppleves relevant og engasjerer seg i menneskers liv. Bærekraftmålene er en helt sentral ramme også for dette engasjementet i lokalsamfunnet.

Levekårskartlegging fra 2018 viser at det er betydelige levekårsforskjeller i Gressvik og Onsøy, og vi vet at ulikhetene øker. Det tiende bærekraftmålet er «Mindre ulikhet». Lokalkirken må samarbeide med myndigheter og alle gode krefter for å bidra til å videreutvikle Gressvik og Onsøy til et likeverdig og inkluderende lokalsamfunn. Kirken må ha et særlig blikk for alle de som på ulike måter sliter med livet, og strever med å henge med i velstandsutviklingen og prestasjonssamfunnet.

Koronatiden har forhindret kirkens tradisjonelle nærvær på institusjoner for eldre og syke. Det har vært utvist stor fantasi for å likevel kunne bidra til livskvalitet for beboerne gjennom for eksempel utendørs sangstunder. Fremover vil det være vesentlig å opprettholde god kontakt med institusjonene, slik at den gode samhandlingen om gudstjenester og besøk kan gjenopptas så raskt som mulig. På Bruket omsorgsboliger fikk vi møte en fin gruppe beboere som uttrykte stor tilfredshet med sitt botilbud, og som var åpne for et samarbeid med kirken om sosiale tiltak i fellesrommet, og å komme til kirken.

Den norske kirke justerer nå den nasjonale diakoniplanen og det er revisjonsprosess også i soknene her. Dette er derfor tiden for at det utvikles en felles diakonal strategi for hele Fredrikstad kommune som vil gi en overordnet ramme for samarbeid med kommunen og andre aktører som Kirkens Bymisjon, Frivilligsentralen og Blå Kors for å møte ulike felles utfordringer, mange av dem er felles for hele byen.

Under visitasen har det siste årets økende **utfordringer i deler av ungdomskulturen** vært et sentralt tema. Den kommer blant annet kommer til uttrykk gjennom lavere terskel for voldsutøvelse og ulike former for ekskludering. Kommuneledelse, skoleledelse, politi, lærere og ungdommene selv er bekymret og leter etter handlingsalternativer for å møte de komplekse årsakene til denne utviklingen.

Dette er på ingen måte en ny utfordring, heller ikke her i bygdene. I 1877 ville brukseier Jacobsen betale lensmann Wettergreen i Onsøy 400 kroner årlig for å flytte til Gressvik «saa De bedre kan udøve nødvendig Polititilsyn der omkring». Den gang var problemet bråk fra guttegjenger som «hujer og skriger» og «forfølger unge Piger og til dels ældre Folk»¹⁵. Og det er fortsatt eldre som husker at man fikk juling hvis en fra Gressvik dro på dans i Onsøy, eller omvendt.

Men i dag er disse utfordringene annerledes, og er særlig knyttet til utfordringer med begrenset deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter¹⁶, økende rusmisbruk¹⁷, uvettig bruk av sosiale medier og en sterkere gruppe- og gjengidentitet som skaper utenforskap for de som ikke «passer» inn. Kirken møter svært mange barn, unge og foreldre gjennom trosopplæringsarbeidet, særlig konfirmasjon. Lokalkirken her og i Fredrikstad må se seg som viktig aktør som kan bidra til å forsterke myndighetenes arbeid.

¹⁵ Møklegaard, Pål Olsen: «Gressvik slik Polly kjenner stedet», side 43.

¹⁶ Ungdataundersøkelsen blant videregående elever i Fredrikstad viser at deltakelsen i organiserte fritidsaktiviteter er relativt stabil blant 1. og 2.klassinger i perioden 2016 til 2019 (1.klasse: 46% i 2016 / 46% i 2019, 2.klasse: 46% i 2016 / 43 % i 2019), mens den er i samme periode redusert fra 41% til 35% blant tredjeklassinger.

¹⁷ Ungdataundersøkelsen blant videregående elever i Fredrikstad viser at det er betydelig flere tredjeklassinger som bruker hasj/marihuana i 2019 (23%) sammenlignet med 2016 (15%). Dette er tall som ligger over landsgjennomsnittet. Den samme utviklingen ser vi når det gjelder alkohol, der 82% av tredjeklassingene opplyser at de har vært synlig beruset i 2019, mot 72% i 2016. Disse tallene følger landsgjennomsnittet.

I løpet av visitasen ble flere handlingsalternativer for kirken drøftet. Dialogarenaer med konfirmantforeldrene om barn og unges oppvekstutfordringer og en tydeligere foreldrerolle, kan være med å forsterke «Foreldrekompasset» som kommunen nå iverksetter. Tilstedeværelse på Gressvik Torg etter skoletid og i helgene, rekruttering av frivillige voksne som kan bidra til å utvide Fritidsklubbens åpningstider og profilering av kirkelige aktiviteter gjennom kommunens Aktivitetsråd, har også vært nevnt. Det er også meldt et økende behov for åpne og uforpliktende møteplasser for ungdomsskole- og videregående elever med voksen tilstedeværelse. Som en av ungdommene jeg snakket med under visitasen uttrykte det: «Det å bli sett av voksne, bare det hjelper»! Her vil også kirkebygget, som lokalsamfunnets sentrale helligrom, være en unik arena som inviterer til stillhet, undring og refleksjon i møte med livets mange eksistensielle spørsmål og utfordringer.

Det er et godt og forutsigbart **skole-kirke-samarbeid** i Gressvik og Onsøy sokn, knyttet opp til både skolegudstjenester før jul, kirkens deltakelse på de fleste barneskoletrinn minst en gang i året, knyttet opp til både KRLE og andre fag og samarbeid om sorg og krisearbeid. Det er svært gode tilbakemeldinger på skolegudstjenestene som fungerer samlende og involverende for både barne- og ungdomstrinnet, og elevene deltar aktivt i både planlegging og gjennomføring. Skolene er også bevisst på å tilby et fullgodt alternativ til de elevene som ikke ønsker å delta på skolegudstjeneste og skille gudstjenestene fra semesteravslutningen.

Den meget prisverdige **rammeplanen for skole-kirke-samarbeid** som er etablert mellom kommunen som skoleeier og Den norske kirke i Fredrikstad gir rammen og retningen for samarbeidet, og den enkelte skole og sokn forutsettes å innholdsbestemme samarbeidet. Planen er nå tilpasset den nye læreplanen, og er et levende dokument. I tillegg til skolegudstjenester, sorg og krisearbeid og kirkens bidrag inn i de enkelte fag er det flott å høre at dialogdager på ungdomstrinnet nå er under forberedelse, i samarbeid med Dialogforum Østfold. Dette bør også videreføres på barnetrinnet.

Det var svært positivt å høre skoleledelsens holdninger til elever med flyktningbakgrunn, som med sine erfaringer og kultur blir sett på som en positiv ressurs i skolehverdagen og gis rom til å bearbeide sine traumer. Det er heldigvis ikke mye som minner om onsingens holdninger da mormonerne kom til bygda på 1850-tallet. Den utflytta onsingens Olaus Arvesen skrev at han heller hadde sett sin kjære hjembygd hjemsøkt av kolera enn av mormonerne. I frykt for at de skulle ha mulighet «til at paavirke svage og ubefæstede sjele» ble mormonerene arrestert, og vendte senere aldri tilbake¹⁸. Et godt lokalsamfunn ser mangfold som en berikelse og mulighet til å bidra til å redusere global ulikhet og gi forfulgte beskyttelse.

Under visitasen var det lærerikt å høre fisker Jens Hansen Smauget fargerike fortellinger om Onsøys lange tradisjoner innen fiskerinæringen. Han understreket, i

¹⁸ Dørum, Knut: «Onsøys historie – Bind V – Tiden fra 1801 til 1905», side 294-295.

tråd med bærekraftsmål 12 («Ansvarlig forbruk») og 14 («Livet i havet») at menneskets grådighet og uforstand har ført til at næringsgrunnlaget og artsmangfoldet i havet er sterkt redusert. Dette ble ytterligere bekreftet under **strandryddingen** vi fikk delta i på Skjæløy, i regi av Naturvernforbundet, Pelletspatruljen, Elv og hav, Blå Kors og kriminalomsorgen. Plastforurensningen av havet er en av vår tids største miljøutfordringer, og bidrar til klimasorg blant både barn, unge og voksne.

Når krisene inntreffer, mobiliseres de gode motkreftene. Kirken må forsterke disse håpstegetene. Det er derfor prisverdig at begge soknene er registrerte som **Grønn menighet**. I tillegg til å markere høsttakkefesten og Skaperverkets dag, ligger det vel til rette for å forsterke innsatsen gjennom forbønn, bevisstgjøring, forkynnelse, mobilisering og aktiv handling. Ett konkret forslag er at konfirmantene kan bidra på strandrydding. Det var også en meget sterk og vakker opplevelse å høre Torsnes barne- og ungdomskor, Rød barnegospel og Spiren fremføre miljømusikalen «Å så vakkert» under visitasen. **Håpets katedral** er et håpsteget som kirke og befolkning her oppfordres til å bruke og være med å utvikle.

Gressvik og Onsøy har en av Fredrikstads lengste tradisjoner for organisert **sang- og musikkvirksomhet**. Allerede i 1865 ble Onsø Skydeforenings Musikkorps etablert, og i statuttene stod det at korpset skulle spille på alle viktige sammenkomster i bygda, samt på høytidsdager i gamle Onsøy kirke. Det siste vakte strid, da sterke krefter i bygda mente at man vanhelliget kirkerommet med korpsmusikk. Til slutt grep ordfører Stabell inn, og skriver i en protokoll fra 1867: «Flertallet av bygdens indvaanere mener dog at musiken maa faa have sin indpass i kirkerummet». Heller ikke anskaffelsen av kirkeorgel i den nye Onsøy kirke gikk knirkefritt for seg, og tonene fra orgelet fikk en blandet mottakelse i 1877. Men denne gangen handlet det ikke om åndskamp, men om at organist D. Tuff «ikke hadde fått særlig opplæring i orgelspilling»¹⁹.

I dag er soknene i Gressvik og Onsøy velsignet med meget kompetente kirkemusikere og et rikt og mangfoldig sang- og musikkliv, som det har vært mange eksempler på under visitasen. I tillegg til å bidra på lokalkirkens egne arrangementer, har kirkemusikerne og korene utstrakt samarbeid med lag og foreninger. Samarbeidet mellom Gressvik kirkekor og andre lokale aktører om julekonserten i Gressvik kirke kan spores tilbake til før 2.verdenskrig – og lever fortsatt videre. Meget imponerende! Onsøy gospelkor har beriket kulturlivet i hele bygda, og samarbeider blant annet med bedehusene, lokale helseinstitusjoner og har konserter i både inn- og utland. Og som tidligere nevnt bidrar alle korene regelmessig inn på lokalkirkens gudstjenester, som er forbilledlig!

¹⁹ Dørum, Knut: «Onsøys historie – bind V – Tiden fra 1801 til 1905», side 309-312.

Den norske kirke i Fredrikstad leverer en betydelig kulturproduksjon av høy kvalitet og med stor sjangerbredde til byens innbyggere, noe som er med å befeste Fredrikstad som en attraktiv kulturkommune. Det ville derfor være naturlig at fellesrådet tar initiativ til å utvikle en **felles kultur- og kirkemusikalsk strategi** som kan bidra til å forsterke kommunens visjon om at Fredrikstad skal være en kommune som gir innbyggere og turister muligheter til å skape, leve og møte.

Under visitasen hadde jeg også et spennende møte med **Frivilligsentralen** i Fredrikstad. Det er mange lag og foreninger i Gressvik og Onsøy som legger ned en betydelig innsats for at dette lokalsamfunnet skal bli et enda bedre sted å vokse opp og leve i. Samarbeidet innenfor «Sorg og Omsorg» var et eksempel på utvidelse av samarbeidet. Det er løfterikt at menighetsrådene og Frivilligsentralen er enige om å ta initiativ til et møtepunkt med hele bredden av lag- og foreningslivet for gjensidig erfaringsdeling, koordinering og ressursutnyttelse.

Lovpålagt samarbeid lokalkirke-kommune

Samarbeid mellom kirke og kommune i Fredrikstad har gjennom en årrekke vært svært godt og konstruktivt. Det har gjort det mulig å drive en systematisk oppgradering av kirkebygg, gravplasser og annen infrastruktur. Det gode samarbeidet har også vært viktig i møte med de mange utfordringene under koronatiden, særlig når det gjelder samarbeidet mellom kirken og helse- og sosialtjenestene.

Siden forrige visitas har gravkapellet i Onsøy blitt pusset opp utvendig, og det er lagt nytt vann- og avløpsanlegg på Onsøy kirkegård. Det er planlagt en nødvendig oppgradering av personalrommene/kontorene både på Gressvik og Onsøy kirkegård. På Onsøy kirkegård er det planlagt en utvidelse de nærmeste 2-3 årene for å sikre nødvendig kapasitet, og i løpet av året kan trolig også en navnet minnelund tas i bruk på Onsøy.

ANSATTE, RÅD OG UTVALG

Biskopen har hatt felles møte med de to **menighetsrådene** og møtt undervisningsutvalget. Både rådene og utvalget er vel rustet til å videreføre ansvaret og ta fatt på de mange viktige og spennende oppgavene som ligger foran. Det blir i fremtiden viktig å fortsette samtalen for å finne den gode balansen mellom hva som skjer i det enkelte sokn og konkrete samarbeidstiltak mellom de to soknene og i byen innenfor diakoni, trosopplæring og barne- og ungdomsarbeid.

Under visitasen har jeg hatt samtaler med lokalkirkens **ansatte** i felles stabsmøte. De fremstår som et dedikert arbeidsfellesskap som får til mye sammen, og som har en sentralt forankret tro på Jesus og tydelige visjoner for folkekirkens muligheter i Gressvik og Onsøy. Ikke minst er det flott å se hvor stor tillit lokalkirkens ansatte og tillitsvalgte nyter på alle arenaer i lokalsamfunnet.

Det var også svært inspirerende å få møte noen av de mange **frivillige** på frivillighetsfesten torsdag kveld, som er med å bære hele lokalkirkens virksomhet.

Uten så mange dedikerte frivillige ville kirken ikke klart å utføre det store oppdraget hun er blitt betrodd av kirkens Herre.

Takk til alle som har bidratt til et meget godt visitasprogram, og for mange spennende, inspirerende og ikke minst hyggelige samtaler underveis. En særlig takk rettes til sokneprestene og daglig leder for meget solid tilretteleggelse og planlegging.

UTGANG

En visitas innebærer å løfte blikket både bakover, og ikke minst fremover. Fremtidens folkekirke må hele tiden bevege seg mellom kirkerommet med en åpen invitasjon til alle om å erfare Gudsmøtet der og tilstedeværelse på «gater og torg» der mennesker lever sine hverdagsliv, og i deres viktige livsløpshendelser. Midt i alt som møter oss skal vi få feste blikket på Han som er kirkens Herre, troens opphavsmann og fullender - som Birgitte Christine Kaas så utrolig vakkert formulerte det i 1734 mens hun bodde på Elingaard: «La dine øyne, hu og sinn, på Jesus være rettet inn».

Må Gud fortsatt velsigne kirke og lokalsamfunn i Gressvik og Onsøy!

Atle Sommerfeldt

Borg bispestol

Fredrikstad 20.september 2020

Biskop Atle Sommerfeldt:

VISITASPREKEN GRESSVIK OG ONSØY SOKN

”Lytt og handle”

Gressvik kirke // 20. september 2020 // 16. søndag i treenighetstiden

Salme 40,2-6 // Rom 8,19-23 // Mark 7,31-37 (+Jes 35,4-7)

Det har vært en flott uke her i Onsøy i et praktfullt høstvær. Skjærgården har ligget der innbydende, elva har rent stille mot havet, kulturlandskapet der kornet er skåret og de gule halmstubbene danner et harmonisk fellesskap med skogholtenes grønnfarger. Skaperverkets skjønnhet har gitt visitasen en strålende ramme.

Da vi kom til Engelsviken på onsdag var sjøen blikk stille og sola skinte fra skyfri himmel. Men værvarslet hadde rett. Etter en time gikk sjøen hvit og kanoer med skoleungdom veltet og redningsaksjon var nødvendig. Sjøen ble brått en trussel som måtte overvinnes for å sikre liv og helse.

Alle her vet at naturen er vakker, men også lunefull og krevende. Frykten for havet har ligget hos alle fiskerfamiliene. Og bak steingjerder og åkerlapper som er vakre i dag, ligger det mye slit i generasjoner for mager betaling i kamp med naturens vekslinger.

De siste månedene har vi alle erfart menneskets og vår egen sårbarhet i møte med naturens destruktive krefter. Koronapandemien har forandret levesettet vårt og vanene våre. Den har skapt en underliggende frykt for hva som kommer til å skje både med helse og levekår. Mange er rammet av tapte arbeidsplasser og sosial isolering, de med lavest inntekt og minst nettverk hardest. Motsetninger i ungdomsmiljøene forsterkes og bruken av rusmidler øker i alle aldre.

Koronapandemien kommer på toppen av ungdommens sorg over en tapt fremtid som klimaendringer medfører, og sårbarheten vi lever med hele tiden i frykt for tap av egen helse og at nærstående rammes av sykdom, ulykker og død.

På stranda i Skjæløy plukket vi søppel fra teiner, pellets fra ulykken i Ytre Oslofjord, og vi ble fortalt at i havet utenfor er det nå så lite fisk at det er bare noen få rekeetrålere som i dag får et levebrød av fisket.

Når vi i vår generasjon lytter til skaperverkets stemme hører vi naturens klage over klimaendringer, reduksjon i biologisk mangfold og forurensing i et omfang ingen mennesker har sett siden istiden. Og da fantes ikke Onsøy.

Når vi lytter til menneskers fortvilelse og naturens klage, gjenkjenner vi det Paulus skriver i brevet til romerne og som vi leste fra. Vi kan høre alt det skaptens samstemte sukk og stønn under sin egen forgjengelighet og sårbarhet. Fra urkirken kjenner vi det gamle arameiske ropet *Marana ta* – Vår Herre, kom! - som uttrykker dette: Befri oss fra vårt slaveri under døden og ødeleggelsenes jerngrep!

Når naturen slår til mot mennesker er det lange tradisjoner i ulike religioner, også i vår egen, å tolke det som skjer på to måter. I verste fall tolkes opplevelsene som Guds straff av enkeltmennesker og grupper av mennesker. Eller i beste fall som Guds undervisning av uforstandige og hovmodige mennesker. I begge tolkninger gjøres Gud ansvarlig for naturen og menneskenes kapasitet til ødeleggelse.

Også på Jesu tid var dette utbredte forklaringer uavhengig av hvilken religion en tilhørte. I dagens fortelling fra Markusevangeliet møter vi en mann utenfor jødisk tro og fellesskap med nedsatt funksjonsevne. Han var døv og hadde svekket taleevne. Folk mente han var rammet av gudenes uvilje og isolerte ham fra andre mennesker, overlatt til tigging av smuler fra de velståendes bord.

Men den jødiske tradisjonen inneholder andre fortellinger som tolker Guds møte med lidelse helt annerledes. Det er fortellingen om en Gud som ser og lytter til menneskers rop og stønn.

Den første som gir Gud en karakteristikk er Hagar, Abraham og Saras slave og mor til Ismael. Abraham og Sara fordrev henne og barnet ut i ørkenen der de var i ferd med å dø av tørst. Da kom Gud og åpnet en vannkilde for dem. «Du er en Gud som ser», sier Hagar og bygger et alter til Guds ære.

Israelfolkets sentrale frelsesfortelling er frigjøringen fra slaveriet i Egypt. Den starter med at Gud hører folkets stønn og rop. «Jeg har hørt mitt folks rop», sier Gud til Moses.

I dagens lesning fra Salmenes bok hørte vi hvordan Gud har gitt salmisten fast grunn og reddet ham fra fordervelsens grav. Mange gjenkjenner salmen fra Bjørn Eidsvågs gjendiktning. Eidsvåg gjør salmen levende for nye generasjoner i et troverdig eksistensielt rop og takknemlig lovsang.

Vi har en Gud som ikke vil mennesker og skaperverk det onde. Vi har en Gud som lytter og hører og ser og vil vår frigjøring fra ødeleggelse, nød, og død. Vi har en Gud som ledsager oss når natur og mennesker rammer oss og gjør oss vondt.

Det er denne frigjøringstradisjonen Jesus levendegjør i sin forkynnelse i ord og handling. Jesu helbredelser gjorde ham til en etterspurt medisinmann i sin samtid, og ryktene om hans helbredende kompetanse nådde til og med til den andre siden av Jordanelven der de som trodde annerledes enn jødene bodde. Det er der vi møter ham i dagens fortelling. Jesus har vandret utenfor det jødiske kjerneområdet. Der helbreder han en ikke-troende døv og stum mann. Handlingen gir gjenklang både hos folkene der, og hos Jesu eget folk. Men Jesus ville ikke at dette skulle bli kjent. Det gjorde at folk så at alt Jesus gjorde var godt. Handlingene hans ble gjort for menneskenes skyld, ikke for hans egen berømmelse og velstand.

For dem som kjente den hebraiske bibelen var hans handlinger mer enn en helbredelse, det var et tegn på at han levendegjorde de messianske profetiene profeten Jesaja hadde gjort noen århundrer tidligere. Jesaja forteller at en dag vil Gud

åpne blindes øyne og døves ører skal lukkes opp, den stummes tunge skal juble, vannet skal bryte frem i ørkenen og rovdyrene er ikke lenger en trussel (Jes.35,1-10).

Markus forteller i detalj hvordan Jesus i sin helbredelse brukte kjente metoder fra datidens medisin i dette kulturområdet. Jesus viste at Gud kan bruke tilgjengelig kunnskap uavhengig av religion og kultur for å gjøre det gode. Slik viser Markus oss at Jesu helbredelser handler om langt mer enn medisinske mirakler.

Helbredelsene er åpenbaringer som viser at Gud hører menneskers rop og stønn om frigjøring, og ikke vil menneskene det onde.

Helbredelsene gjør at de ekskluderte blir inkludert i lokalsamfunnet og frigjort fra sin egen frykt for å være uglesett, ikke bare av mennesker, men av Gud.

Mange av Jesu egen flokk oppfattet Guds løfter om fremtidens frigjøring som et løfte til dem og ikke til andre folk. De overså at Gud er alle menneskers Gud og vil alle menneskers frigjøring. Når Jesus i dagens fortelling lar Guds godhet utfolde seg på den andre siden av Jordan, viser han at Gud vil alle menneskers gode liv, også de som er utenfor leiren og er utenfor fellesskapet av de rett troende.

Jesus er den selvsagte hovedpersonen i fortellingen. Det hadde ikke blitt noen helbredelse uten ham. Men det hadde ikke blitt noen helbredelse uten dem som førte den døve og stumme til Jesus. De som gjorde det er navnløse, og er derfor neppe verken disipler, religiøse ledere eller maktpersoner. Det er mer sannsynlig at de var noen alminnelige naboer som trosset lokalsamfunnets fordommer og frykt og brakte den utstøtte til Jesus. De hadde sett mannens utenforskap og hørt hans sukk og stønn etter frigjøring og helbredelse. De ga Guds godhet og kjærlighet rom og mulighet til å utfolde seg.

Jesus beveget seg utenfor leiren, til mennesker som hans egne holdt for urene. Der fant han mennesker som lyttet til sårbare, utstøtte og lidende mennesker og som handlet for å skape en forandring i den døves liv. Også utenfor leiren gir mennesker Gud rom til å utføre godhetens handlinger for mennesker og skaperverk.

I møte med vår tids rop og lidelse, frigjør Jesus oss til å tørre å stole på at Gud holder på og gir mennesker også utenfor vår norske og kirkelige leir, visdom og kraft til å bekjempe destruksjon og dødskrefter. Også til oss høres et arameiske utrop som vi hørte lest i dag – *Effata* – lukk deg opp! Se og hør hvor Gud holder på i vår hverdag og i vårt lokalsamfunn og møter hele skapelsens sukk.

Gud taler ikke til oss i torden og tegn på himmelen. Gud utruker mennesker som roper om andres lidelse og utfordrer til godhetens handlinger. En butikkansatt som sørger for det daglige brødet når alt er stengt ned, en sykepleier som gir lindring til mennesker i dødens venteværelse, rusmisbrukere og kriminelle som rydder strendene for plast og avfall, en diskriminert nordmann utestengt på grunn av hudfarge, religion eller seksuell legning, en ung kvinne som tør å varsle om overgrep. De har hørt, mange har talt, alle

har handlet. Sammen utgjør de et kor av stemmer som gjennom handling omgjør sukkene til en tone og et kor som gir oss en anelse av den himmelske lovsang.

Tør vi å slutte oss til dette mangfoldige koret vil vi se glimt i våre liv av himmel på jord og kan delta i tillitt til at alt Gud gjør, er godt. Da kan vi synge med Lina Sandell: «Jag kan icke räkna dem alla, de prov på Guds godhet jag rönt».

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet.

Prioritering kirkebygg

Prioritering og bruk av statlige tilskuddsmidler er fordelt med 2.6 millioner kroner til kirkebygg. Anskaffelsesstrategi for de ulike tiltakene fremkommer her;

Østre Fredrikstad kirke

Vedlikehold av kirkeorgel fra 1972, det skal skiftes ut diverse komponenter for å ivareta driftssikkerhet og brannsikkerhet.

Vedlikehold av utvendig fasade, reparere murpuss og div. skader.

Vi må montere stilas opp til utvendig gesims og inspisere vegg og tak og lage tiltak ut fra dette.

Reparasjon av innvendig gesims, dette er en eldre trekt murprofil oppunder taket som er delvis skadet. Stilaser, murerarbeider og malerarbeider.

Onsøy kirke/kapell

Rehabilitering av skorstein, da feier har satt avvik på skorstein og dette må rehabiliteres.

Det er felles bioolje fyringsanlegg som sørger for vannbåren oppvarming av kirke og kapell, plassert i kapellets kjeller. Oljefyren er fornyet med bioolje-brenner i 2019.

Det er kun skorsteinen som må rehabiliteres i helhet.

Gressvik kirke

Lage stemmegang bak orgelet, dette er for å lette adkomst for å stemme orgelet. Det skal lages avsatsar med rekkverk i flere høyder.

Onsøy Kirke, Torsnes kirke, Gressvik kirke

Oppgradering av styring for ringeanlegg til kirkeklokker, nye trådløse fjernkontroller og forbedre styringen av ringeanlegg i kirkene. Eksisterende fjernkontroller har dårlig rekkevidde og dette skal forbedres for å sette i gang kirkeklokkene, enten betjent i fra kirken eller ute på kirkegården.

Diverse reparasjoner og vedlikehold på flere av kirkene

Reparasjoner av eldre takteking , bl.a undertak og råte som må utbedres. Det er store påkjenninger på tak og fasader pga været, og det skjer uforutsette ting som må repareres, bl.a rette og supplere med takstein, reparere beslag og nedløp.

Generelt verdibevarende vedlikehold utvendig og innvendig. Vedlikehold av elektrisk anlegg, tekn. anlegg og utvendig anlegg.

Kjølstad kirke

Ønsker samarbeidsprosjekt med kommunen om istandsetting av vei/gangvei, asfaltering av gruset vei mellom kirken og Emil Mørks minne. Tilstanden til veien er dårlig, og grusen renner vekk pga. fallforhold, det blir store hull i veien. Veien er til bruk for allmennheten og naboer, samt at det er ønskelig for kirken å bruke denne for å lette tilkomst til kirken fra parkeringsplassen, bl. a for gående, rullestoler, barnevogner mm.

Borge kapell

Utbedring av råte, fasadebehandling, sjekk og utbedring av fukt i tak, bytte av garasjeport. Vurdere å rehabilitere glassfasade mot nord-øst, da det er planlagt større rehabilitering av glassfasade syd-vest som starter opp i høst. Kapellet stenges for normal drift fra oktober og ut året for rehabilitering, så det er et fint tidspunkt å gjennomføre flere prosjekter samtidig.

Østre Fredrikstad Kapell

Vedlikehold av utvendig fasade.

Murfasade, rep. av puss og malerarbeider.

Kråkerøy kirkegård driftsbygg

Oppussing av personalrom for kirkegårdsansatte.

Kontor og spiserom skal oppgraderes med bedre kjøkkenløsning, gulvbelegg og behandling av overflater.

Rolvsøy kapell

Vedlikehold av utvendig fasade.

Murfasade, rep. av puss og malerarbeider, utbedre fuktsikring rundt veggene.

Glemmen kirkegård driftsbygg

Oppussing innvendig etter fukt-råteskader i taket.